

Handreiking Kamerbrief Opvolging Periodieke rapportages

In de brief [versterken rijksbrede evaluatiestelsel](#) is aangekondigd dat departementen vanaf 2025 jaarlijks aan de Tweede kamer inzicht geven over de opvolging van de aanbevelingen en bevindingen van Periodieke Rapportages. Zo blijven de bevindingen en aanbevelingen onder de aandacht, en kan de voortgang meegenomen worden in beleidsdiscussies en besluitvorming. Dit is in lijn met de opvolging van de [motie Van Vroonhoven/Vermeer](#).

Opvolging Periodieke rapportages

- Vanaf 2025 geven departementen jaarlijks inzicht in de opvolging van bevindingen en aanbevelingen van [Periodieke rapportages](#).
- Deze informatie wordt gegeven in een aparte brief die uiterlijk op verantwoordingsdag naar de Tweede Kamer wordt verstuurd. Stem de conceptbrief tijdig af met het ministerie van Financien (IRF).
- In de brief wordt gebruik gemaakt van de onderstaande tabel. In de tabel wordt aanbeveling/bevinding een beknopte toelichting gegeven met betrekking tot de status van de opvolging.
- Naast Periodieke rapportages is er in de brief ruimte om ook (aanbevelingen en bevindingen uit) andere evaluaties op te nemen. Bijvoorbeeld evaluaties met belangrijke lessen of aanbevelingen, een groot politieke gewicht, een groot budgettair belang, of met bredere toepasbaarheid van de aanbevelingen.
- In het eerste jaar zullen de Periodieke rapportages worden opgenomen die volgens de SEA 2024 in 2024 zijn gepland. Jaarlijks worden de in dat jaar afgeronde Periodieke rapportages toegevoegd.
- In de Kabinetsreactie wordt aangegeven over welke selectie aanbevelingen jaarlijks (voortgang van de) opvolging aan de Kamer gerapporteerd zal worden. De Kabinetsreactie bevat ook een onderbouwde toelichting waarom bepaalde aanbevelingen (voorlopig) niet worden opgevolgd.

Format tabel inzicht in opvolging evaluaties

SEA-THEMA: [TITEL SEA-THEMA]				
Overkoepelende toelichting SEA-thema: [Overkoepelende toelichting SEA-thema]				
Titel onderzoek	Type onderzoek	Jaar afronding	Begrotingsartikel (en)	Budgettaire grondslag (laatste evaluatiejaar)
[Titel onderzoek (link)]	[Type onderzoek]	[Jaar afronding]	[Begrotingsartikel (en)]	[Budgettaire grondslag in € miljoen (jaar)]
Toelichting evaluatie: [Toelichting evaluatie]				
Aanbevelingen/bevindingen:		Toelichting status opvolging:		
[Uitwerking aanbeveling 1]		[Status aanbeveling 1]:	[Toelicht status aanbeveling 1]	
[Uitwerking aanbeveling 2]		[Status aanbeveling 2]:	[Toelicht status aanbeveling 2]	
[Uitwerking aanbeveling 3]		[Status aanbeveling 3]:	[Toelicht status aanbeveling 3]	

Toelichting op de tabel

SEA-thema: Vul de tabel in voor ieder SEA-thema van de meest recente begroting.

Overkoepelde toelichting SEA-thema: Geef voor ieder SEA-thema een toelichting op de ontwikkeling van het beleidsterrein.

Titel onderzoek: Vul hier de naam van het evaluatieonderzoek in en voeg onderliggend (koppeling) een link toe naar de plaats van publicatie.

Type: Vermeld per (evaluatie)onderzoek het type onderzoek (ex-ante, ex-durante, ex post, periodieke rapportage). Periodieke rapportages worden altijd meegenomen. De Kamer wordt uitgenodigd om zelf ook aan te geven welke aanvullende evaluaties worden geacht. Als het departement eerder inzicht wil geven in de opvolging van evaluaties is dat ook mogelijk.

Jaar afronding: Vermeld per evaluatie het jaar van afronding.

Begrotingsartikel(en): Vermeld per evaluatie op welk(e) begrotingsartikel(en) de evaluatie betrekking heeft.

Budgettaire grondslag: Geef per evaluatie aan over welke middelen op de begroting de evaluatie betrekking heeft in het laatste evaluatiejaar (in miljoenen euro's).

Toelichting evaluatie: Geef een toelichting op de afbakening van de evaluatie. Waar richt deze evaluatie zich specifiek op? Daarnaast is hier ruimte om andere, waardevolle informatie te delen. Denk hierbij aan: Wat gaat er goed op dit terrein? Welke lessen zijn ook breed toepasbaar voor andere beleidsterreinen?

Aanbeveling/bevinding: In de kabinetsreactie is aangegeven welke aanbevelingen worden bijgehouden. Neem daarnaast aanbevelingen/bevindingen mee waar eerder toezeggingen over zijn gedaan naar de Kamer (bijvoorbeeld motie uit de Kamer, of in een Kamerdebat.) Beschrijf deze hier kort. Neem niet alleen bevindingen/aanbevelingen op waar iets mee is gedaan, maar licht ook toe als aanbevelingen/bevindingen niet zijn opgevolgd.

Toelichting status opvolging: Geef per aanbeveling aan wat de status is (Vervallen, Onderhanden, Afgerond). Geef een korte toelichting op de opvolging van de aanbeveling/bevinding. Waarom is het wel of niet opgevolgd? Op welke wijze is er opvolging gegeven?

Voorbeelden

SEA thema: Financieel gezond Nederland				
Overkoepelende toelichting thema: Het Kasbeheer bestaat uit schatkistbankieren en het betalingsverkeer van het Rijk en wordt verantwoord in artikel 12 van hoofdstuk IX van de Rijksbegroting. In 2024 heeft het ministerie van Financiën een periodieke rapportage voor de jaren 2018-2023 uitgevoerd.				
Titel onderzoek	Type onderzoek	Jaar afronding	Begrotingsartikel(en)	Budgettaire grondslag (laatste evaluatiejaar)
Periodieke rapportage Kasbeheer	Periodieke Rapportage	2024	artikel 12 (Hoofdstuk IX)	€ 4.871 mln. (2023)
<p>Toelichting evaluatie:</p> <p>De periodieke rapportage evalueert de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid voor de jaren 2018-2023. Zowel schatkistbankieren en het betalingsverkeer van het Rijk worden doeltreffend en doelmatig bevonden. Bij schatkistbankieren zijn het risico op afnemende schatkisttegoeden en de kosten voor het Rijk als aandachtspunten aangemerkt. Daarnaast zorgt een gebrek aan een uniform toetsingskader voor departementen bij het verlenen van garanties voor schatkistleningen voor een mogelijk begrotingsrisico. Bij het betalingsverkeer wordt de geconcentreerde banken- en betaalmarkt en de betrouwbaarheid van de dienstverlener en dienstverlening als kwetsbaarheid genoemd.</p>				
Aanbevelingen:		Toelichting status opvolging:		
1. Meewegen van schatkisttegoeden in het risicobeleid van het Agentschap. Sterk gestegen schatkisttegoeden dankzij toename deelnemers en onderbesteding. Dit geeft een risico op een stijging van de EMU-schuld indien tegoeden aannemen, bijvoorbeeld door verslechterde economische omstandigheden.		Onderhanden: in de periodieke rapportage financiering staatsschuld (artikel 11 van hoofdstuk IX van de Rijksbegroting) wordt dit onderwerp nader onderzocht.		
2. Doorgeven van de financieringsvoorwaarden van de staat aan deelnemers. Dit betekent een verlaging van de rekening-courantrente met 0,2%-punt en het afschaffen van de 0% minimum rekening-courantrente. Rentendeel Rijk door verschil rekening-courantrente en DNB-rente. Dit verschil is 0,2%-punt. Het verschil is een afwijking van het principe dat het Rijk de eigen financieringsvoorwaarden doorgeeft aan deelnemers. Dit heeft in 2023 voor € 150 mln extra rentekosten gezorgd. De minimum 0% rente op de rekening-courant heeft tussen 2018-2023 voor € 236 mln extra rentekosten voor het Rijk gezorgd. Om de kosten voor het Rijk te beheersen en het renterisico te verminderen is het ministerie van Financiën voornemens om te onderzoeken of het mogelijk is de DNB-rente (€STR - 0,2%-punt) toe te passen binnen schatkistbankieren. Daarnaast zal onderzocht worden of de 0% minimum rekening-courantrente afgeschaft kan worden.		Onderhanden: hierover volgt in de eerste helft van 2025 een Kamerbrief.		

<p>3. Ontwikkelen van een uniform toetsingskader voor garanties die departementen afgeven voor schatkistleningen. Op het moment is er geen uniform toetsingskader- voor garanties op schatkistleningen. Dit kan leiden tot begrotingsrisico's bij departementen die onvoldoende risicobeheersing uitvoeren bij het afgeven van garanties voor schatkistleningen.</p>	<p>Onderhanden: ontwikkelen uniform toetsingskader. Dit wordt samen met de departementen gedaan.</p>
<p>4. Perceelverdeling aanbestedingen betalingsverkeer van het Rijk en verminderen en versimpelen eisen en wensen. Afhankelijkheid leveranciers betalingsverkeer Rijk door marktconcentratie en complexe aanbesteding. Dit kan leiden tot een hogere prijs en vermindert de wendbaarheid van het Rijk.</p>	<p>Onderhanden: hierover volgt in de eerste helft van 2025 een Kamerbrief.</p>
<p>5. In kaart brengen- en toepassen van uitwijkmogelijkheden om een overstap van dienstverlener van het betalingsverkeer van het Rijk te versnellen. Druk op betrouwbaarheid betalingsverkeer door MVO en ernstige beroepsfout.</p>	<p>Onderhanden: hierover volgt in de eerste helft van 2025 een Kamerbrief.</p>

SEA-thema: Een Koninkrijk met wederzijdse betrokkenheid

Overkoepelende toelichting SEA-thema: In het Koninkrijk werken we vanuit een gezamenlijk verleden naar een gedeelde toekomst. Nederland wil zich inzetten voor een betere toekomst voor het gehele Koninkrijk. Deze inzet van Nederland vindt plaats op basis van de principes van wederzijds vertrouwen, betrokkenheid en wederkerigheid, en gelijkwaardigheid.

Titel onderzoek	Type onderzoek	Jaar afronding	Begrotingsartikel(en)	Budgettaire grondslag (laatste evaluatiejaar)
Beleidsdoorlichting schuldsanering/lopende inschrijving/leningen	Beleidsdoorlichting over periode 2016 t/m 2022	2024	H4 , Artikel 5	€ 224 mln. (2022)

Toelichting evaluatie: Dit rapport onderzoekt de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid in de periode 2016-2022 dat valt onder artikel 5 van de begroting van Koninkrijksrelaties. Dit artikel gaat over schuldsanering/lopende inschrijving/leningen.

Aanbevelingen/bevindingen:	Toelichting status opvolging:
1. Heb in de beleidsagenda structureel aandacht voor de verbetering van het financieel beheer van de landen.	In behandeling: De komende maanden zal - in overleg met Aruba, Curaçao en Sint Maarten, het C(A)ft en het ministerie van Financiën - worden gezien hoe invulling kan worden gegeven aan de aanbevelingen die zijn gedaan. Hierbij zullen de conclusies en aanbevelingen uit de recent uitgevoerde evaluatie van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten ook worden betrokken. In het tweede kwartaal van 2025 verwacht ik de Kamer nader te kunnen informeren over de opvolging van deze aanbevelingen.
2. Verminder de procycliciteit en focus op de jaarlijkse begrotingen door het ontwikkelen van een langetermijnvisie op de overheidsfinanciën van de landen	In behandeling: De komende maanden zal - in overleg met Aruba, Curaçao en Sint Maarten, het C(A)ft en het ministerie van Financiën - worden gezien hoe invulling kan worden gegeven aan de aanbevelingen die zijn gedaan. Hierbij zullen de conclusies en aanbevelingen uit de recent uitgevoerde evaluatie van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten ook worden betrokken. In het tweede kwartaal van 2025 verwacht ik de Kamer nader te kunnen informeren over de opvolging van deze aanbevelingen.
3. Expliciteer de wijze van toepassing van een aantal bepalingen in de Rft zoals de wijze waarop tekortcompensatie moet plaatsvinden	In behandeling: De komende maanden zal - in overleg met Aruba, Curaçao en Sint Maarten, het C(A)ft en het ministerie van Financiën - worden gezien hoe invulling kan worden gegeven aan de aanbevelingen die zijn gedaan. Hierbij zullen de conclusies en aanbevelingen uit de recent uitgevoerde evaluatie van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten ook worden betrokken. In het tweede kwartaal van 2025 verwacht ik de Kamer nader te kunnen informeren over de opvolging van deze aanbevelingen.
4. Ontwikkel en implementeer een visie en regime voor het omgaan met externe schokken die de landen raken	In behandeling: De komende maanden zal - in overleg met Aruba, Curaçao en Sint Maarten, het C(A)ft en het ministerie van Financiën - worden gezien hoe invulling kan

	<p>worden gegeven aan de aanbevelingen die zijn gedaan. Hierbij zullen de conclusies en aanbevelingen uit de recent uitgevoerde evaluatie van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten ook worden betrokken. In het tweede kwartaal van 2025 verwacht ik de Kamer nader te kunnen informeren over de opvolging van deze aanbevelingen.</p>
<p>5. Ontwikkel een afwegingskader voor de interactie tussen de vormgeving van financiële steun aan de landen met de doelstelling van artikel 5 om te komen tot houdbare overheidsfinanciën en structurele gezonde sociaaleconomische ontwikkeling</p>	<p>In behandeling: De komende maanden zal - in overleg met Aruba, Curaçao en Sint Maarten, het C(A)ft en het ministerie van Financiën - worden bezien hoe invulling kan worden gegeven aan de aanbevelingen die zijn gedaan. Hierbij zullen de conclusies en aanbevelingen uit de recent uitgevoerde evaluatie van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten ook worden betrokken. In het tweede kwartaal van 2025 verwacht ik de Kamer nader te kunnen informeren over de opvolging van deze aanbevelingen.</p>

SEA-thema: Sterke en weerbare democratische rechtstaat, Goed functionerend openbaar bestuur

Overkoepelende toelichting SEA-thema: Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) werkt aan een slagvaardig en betrouwbaar openbaar bestuur waarop inwoners kunnen vertrouwen en wat oog heeft voor de menselijke maat. Een openbaar bestuur dat samen met de samenleving in staat is de maatschappelijke opgaven op te lossen. Veranderingen in onze maatschappij beïnvloeden hoe ons bestuur en onze democratie werkt. Om waarden als legitieme besluitvorming, slagkrachtig openbaar bestuur en transparantie daarbij te behouden en democratische waarden en vrijheden te borgen en versterken, is continue aandacht nodig voor de werking en inrichting van democratie en bestuur.

<i>Titel onderzoek</i>	<i>Type onderzoek</i>	<i>Jaar afronding</i>	<i>Begrotingsartikel(en)</i>	<i>Budgettaire grondslag (laatste evaluatiejaar)</i>
Beleidsdoorlichting openbaar bestuur en democratie	Beleidsdoorlichting over periode 2018 t/m 2021	2024	H7 , Artikel 1	€ 101 mln. (2021)

Toelichting evaluatie: Dit rapport onderzoekt de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid in de periode 2018-2021 dat valt onder artikel 1 van de begroting van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Dit artikel gaat over openbaar bestuur en democratie.

<i>Aanbevelingen/bevindingen:</i>	<i>Toelichting status opvolging:</i>
1. Eigen werkwijze systematisch tegen het licht houden.	Onderhanden: Gestart met leersessies in beleidsdirecties en stimuleren aandacht voor werkwijze in MT's.
2. Overzicht van beleidsdossiers en beleidsdoelen maken.	Onderhanden: Onderdeel geweest van leersessies, blijvend aandachtspunt bij beoordeling nieuwe beleidsplannen. Een en ander is punt van bespreking in het MT bij de beoordeling van nieuwe plannen
3. Maak systematisch en structureel probleemanalyses en formuleer beleidstheorieën.	Onderhanden: Onderdeel geweest van leersessies, blijvend aandachtspunt bij beoordeling nieuwe beleidsplannen. Een en ander is punt van bespreking in het MT bij de beoordeling van nieuwe plannen
4. Formuleer beleid zodanig dat het makkelijk te evalueren is.	Onderhanden: Onderdeel geweest van leersessies, blijvend aandachtspunt bij beoordeling nieuwe beleidsplannen.
5. Evaluatiemethoden ontwikkelen voor innovatieve instrumenten.	Onderhanden: Advies inwinnen over het evalueren van innovatieve instrumenten.